

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 12/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om överföring av skötseln av lån och fordringar inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde på Statskontoret och om ändring av lagarna om de lån och försäljningsprisfordringar som överförs

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 september 2006 en proposition med förslag till lagar om överföring av skötseln av lån och fordringar inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde på Statskontoret och om ändring av lagarna om de lån och försäljningsprisfordringar som överförs (RP 148/2006 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med ett beslut av riksdagen har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 39/2006 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Katriina Pessa och överinspektör Kari Ojala, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Hannu Taipale, finansministeriet
- jurist Camilla Oksanen, Tike, jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral
- biträdande direktör Sakari Lehtiö, Statskontoret
- lantmäteriråd Arvo Kokkonen, Lantmäteriverket.

Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av

- justitieministeriet
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter rf
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC
- sametinget
- Renbeteslagsföreningen.

PROPOSITIONEN

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om överföring av skötseln av lån och fordringar inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde på Statskontoret. Genom den före-

slagna lagen överförs till Statskontoret skötseln av vissa av statens försäljningsprisfordringar samt vissa statslån och andra fordringar inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltnings-

område som sköts av jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, lantmäteribyråerna och länsstyrelserna. Det föreslås att skötseln av de lån och försäljningsprisfordringar som jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral sköter överförs på Statskontoret från och med den 1 maj 2007. Skötseln av de lån som länsstyrelserna sköter föreslås bli överförd på Statskontoret tidigast den 1 januari 2008. I praktiken föreslås denna överföring ske i början av 2008 och den bör vara helt genomförd inom 2008.

Dessutom föreslås att de lagar där det bestäms om de lån och fordringar som skall överföras ändras i fråga om de myndigheter och andra aktörer som sköter lån. Dessa lagar är lagen om ändring av lagen om inlösen till staten av fastigheter, som skola säljas på exekutiv auktion, lagen om ändring av lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond, lagen om ändring av skoltlagen, lagen om ändring av lagen om stödjande

av grundtorrläggning, lagen om ändring av lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar, lagen om ändring av lagen om finansiering av landsbygdsnäringar, lagen om ändring av lagen om finansiering av hållbart skogsbruk och lagen om stöd för nyskiften. Dessutom föreslås att lagen om reglering av legeområden i stad och köping upphävs.

Villkoren för lånen och fordringarna föreslås i huvudsak förbli oförändrade. Det föreslås dock att räntorna och dröjsmålsräntorna förenhetligas till vissa delar. För en del av lånen skall låntagaren också i fortsättningen betala skötselersättning. Likaså förenhetligas skötselersättningarna för lånen och fordringarna.

De föreslagna lagarna hänför sig till budgetpropositionen för 2007 och avses bli behandlade i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft så snart de har antagits och blivit stadfästa. De tillämpas dock tidigast från och med den 1 maj 2007.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Utskottet konstaterar att staten inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde i sin stödverksamhet använt en lång rad åtgärder genom vilka stödtagaren hamnat i långvarig skuld till staten när kostnaderna för statsfinansierade arbeten debiterats eller priset för såld mark betalats. Detta skuldförhållande kallas i lagstiftningen antingen lån eller fordringar. Utlåning av statliga pengar har däremot skett i form av indirekta lån till kreditinstitut, som låter pengarna gå vidare som lån till stödtagarna. Det är i ytterst exceptionella fall som staten direkt beviljat stödtagare lån. Den aktuella propositionen gäller endast direkta statslån och statsfordringar, inte utlåning via kreditinstitut.

Propositionens lån och fordringar härrör från skogsförbättring, grundtorrläggning, ägoregleringar och markdisposition. Dessutom beviljas skolter lån för att främja bosättning och näring på skoltområdena.

I dagsläget är det länsstyrelserna som är uppborrdsmyndighet för skogsförbättringslånen. Uppborrdsmyndighet för lån och fordringar i anknytning till ägoregleringar är lantmäterikontoren. När det gäller försäljningsprisfordringar och skoltlån och de flesta grundtorrläggningsslån är det jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral som har uppdraget. Alla de nämnda myndigheterna använder i skötseln av lån och fordringar YLS-systemet som ursprungligen togs fram för Statskontorets behov på 1980-talet. Systemet har anpassats efter respektive uppborrdsmyndigheters behov och var och en av dem har ett separat avtal med systemleverantören. Statskontoret har emellertid övergått till systemet Laiho i sin egen löneskötselverksamhet.

Utskottet påpekar att också tekniska arrangemang för låneskötseln varit en drivfjäder bakom propositionen. YLS-systemet är föråldrat och har en sådan struktur att det ur ekonomisk synvinkel sett inte är lönt att bygga om det. Det är

inte heller ekonomiskt hållbart att bygga upp ett helt nytt låneskötselsystem enkom för jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde om man ser till vad det kostar att ta fram ett nytt system jämfört med att anpassa Statskontorets Laiho-system så att det lämpar sig för skötseln av lån och fordringar också inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde.

Om datasystemet förnyas på beskrivet sätt skulle också skötseln av lånen överföras på Statskontoret. Utskottet påpekar att alla uppgifter med anknytning till jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentralers ekonomiförvaltning redan i samband med behandlingen av lagen om Landsbygdsverket överfördes till Landsbygdsverket genom en ändring av lagen om jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral (667/2006, 2 mom. i kraftträdandebestämmelsen), men med klausulen att i fråga om överföring av uppgifter som gäller vissa lån och försäljningsprisfordringar från informationstjänstcentralen till Statskontoret föreskrivs särskilt genom lag. I en utredning till utskottet har det poängterats att det uppstår dels en enhetlig skötselpraxis, dels en allsidig expertis inom uppbörsorganisationen, om också de lån och fordringar som nu sköts av länsstyrelserna och lantmäterikontoren överförs på Statskontoret. Man räknar också med att en centralisering sparar personalkostnader.

Utskottet noterar att låne- och fordringsvillkoren i stort sett förblir oförändrade. När räntan på lån eller fordringar överstiger EU:s referens- och diskonteringsränta får den ränta som tas ut inte överstiga denna ränta. Dessutom samordnas dröjsmålsräntorna så att den dröjsmålsränta på 16 procent som gäller för vissa lån och fordringar ändras till dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Merparten av de överförda fordringarna, dvs. 50 000 lån och fordringar, kommer att skötas så att Statskontoret har exklusiva skötselbefogenheter. Endast för 10 procent, alltså något över 5 000 lån, skulle Statskontoret vara skyldigt att i förekommande fall begära utlåtande från arbetskrafts- och näringscentralen när det säger upp ett lån på grund av försenad betalning eller till arbetskrafts- och näringscentralen lämna ett utlå-

tande om ett lån eller en fordring för företagssanering eller skuldsanering. Detta gäller ombyggnadslån för gårdsbruksenheter, renskötsellägenheter och skoltlägenheter, försäljningsprisfordringar och skoltlån. Det är viktigt, menar utskottet, att praxis inte förändras radikalt och abrupt i de situationer där staten i egenskap av borgenär reagerar på gäldenärens betalningssvårigheter. Det gäller enligt utskottet att kunna samorda en effektiv uppbörd och hänsynen till gäldenärens inkomster och likviditet så att gäldenären har en chans att klara av sina åtaganden. Men å andra sidan får inte heller risken för statliga förluster öka särskilt mycket.

Utskottet understryker med kraft att det behöver informeras om de nu aktuella ändringarna i skötseln av lån och fordringar.

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet propositionen behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Detaljmotivering

Lag om överföring av skötseln av lån och fordringar inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde på Statskontoret

13 §. Med stöd av 1 mom. ska det genom förordning av statsrådet föreskrivas vilken myndighet som beslutar om betalningslättnader. Enligt motiven är det tänkt att arbetskrafts- och näringscentralen ska vara den beslutande myndigheten. I sitt utlåtande påpekar grundlagsutskottet att den behöriga myndigheten enligt 2 § 3 mom. och 21 § 1 mom. i grundlagen måste framgå av lagen. I utlåtandet hänvisar grundlagsutskottet till sin praxis och anser att bestämmelsen bör preciseras. Jord- och skogsbruksutskottet föreslår följaktligen att den sista meningen i 1 mom. ändras till att det är arbetskrafts- och näringscentralen som beslutar om betalningslättnad för en amorterings- eller räntepost som gäller en fordran eller ett lån. Dessutom föreslår utskottet att momentet får en mening som föreskriver att det genom förordning av statsrådet kan föreskrivas

om den behöriga arbetskrafts- och näringscentralen.

I 3 mom. föreskrivs att närmare bestämmelser om förfarandet när betalningslättnader beviljas kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Vidare kan det genom förordning av statsrådet föreskrivas om beloppet av den betalningslättnad som beviljas på en gång och om sättet att bevilja beloppet. Grundlagsutskottet påpekar att lagförslaget av allt att döma över huvud taget inte har några bestämmelser om hur betalningslättnad ansöks och beviljas. Vidare påpekar grundlagsutskottet att det på grundval av 80 § 1 mom. i grundlagen måste föreskrivas om individens rättigheter och skyldigheter genom lag. Samtidigt bedömer grundlagsutskottet att bestämmelserna måste preciseras.

Med hänvisning till utredning framhåller jord- och skogsbruksutskottet beträffande 3 mom. att 4 § 1 mom. i lagförslaget föreskriver att de bestämmelser, föreskrifter och avtalsvillkor som gällde vid ikraftträdandet tillämpas på de lån och fordringar som överförs, om inte något annat bestäms nedan i denna lag. Detta ska också gälla villkoren för betalningslättnad och huvudsakligen också förfarandet om det inte med stöd av den föreslagna lagen föreskrivs något annat om förfarandet genom förordning av statsrådet. Betalningslättnad är inte möjlig med stöd av lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966), skogsförbättringslagen (140/1987) eller lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977). Med stöd av lagen om inlösen till staten av fastigheter, som skola säljas på exekutiv auktion (23/1938) eller lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond kan det inte längre uppkomma fordringar som det kan beviljas betalningslättnader för. Det är inte tänkt att fordringar eller lån som uppkommer med stöd av dessa lagar heller ska kunna beviljas betalningslättnad med stöd av den föreslagna lagen. Däre-

mot ingår det ett stort antal bestämmelser i annan lagstiftning, både i upphävd och i gällande lagstiftning, som medger betalningslättnader. Men villkoren i bestämmelserna har till största delen redan nu beaktats i stödbesluten eller i villkoren i skuldebrev eller köpebrev. Följaktligen är villkoren för betalningslättnader på lån och fordringar inte uteslutande beroende av författningar, utan också av villkoren i förvaltningsbeslut eller avtal.

Att döma av uppgifter till utskottet är det tänkt att de bevillningsvillkor och högsta belopp som ingår i antingen de tillämpliga men upphävda bestämmelserna eller i gällande bestämmelser ska kunna tillämpas på betalningslättnader. Genom förordning av statsrådet ska det gå att göra avsteg från procedurbestämmelserna. Dessutom kan det genom förordning av statsrådet bestämmas hur stor betalningslättningen får vara på en gång och hur den beviljas, om betalningslättnad kan beviljas med stöd av den lag eller förordning utifrån vilken lånet har beviljats eller fordringen uppkommit. Däremot ingår det inga bestämmelser om beloppen eller villkoren för betalningslättnader. Inga sådana villkor ingår heller i det beslut, det skuldebrev eller det köpebrev som fordringen respektive lånet grundar sig på. Enligt vad utskottet har erfaren har jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde för avsikt att 2007 göra en genomgripande översyn av stödlagstiftningens överensstämmelse med grundlagen. Enligt planerna ska översynen huvudsakligen vara klar samma år. Samtidigt analyseras också författningsbestämmelserna. Samtidigt görs det en bedömning av deras rätta författningsnivå. Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet anser jord- och skogsbruksutskottet det med hänvisning till det som sägs ovan viktigt att också den här aktuella lagstiftningen preciseras i förekommande fall, när den genomgripande översynen har gjorts.

Förslag till beslut

På grundval av det ovanstående föreslår jord- och skogsbruksutskottet

att lagförslag 2—10 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 1 godkänns men 13 § med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lagförslag 1

13 §

Betalningslättnader

Beslut om betalningslättnader för en eller flera amorterings- eller ränteposter fattas av Stats-

Helsingfors den 23 november 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Eero Lämsä /cent
vordf. Harry Wallin /sd
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Pertti Hemmilä /saml (delvis)
Matti Kauppila /vänst
Esa Lahtela /sd
Jari Leppä /cent

Minna Lintonen /sd
Reijo Paajanen /saml
Sirpa Paatero /sd
Erkki Pulliainen /gröna
Kimmo Tiilikainen /cent
Pekka Vilkuna /cent
Lasse Virén /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.

kontoret, om betalningslättnad söks för amorteringen eller räntan på en fordran eller ett lån som avses i 1 § 2 underpunkterna a eller c—e eller 3 punkten. *Arbetskrafts- och näringscentralen* beslutar om betalningslättnad för en amorterings- eller räntepost som gäller ett lån som beviljats eller en fordran som uppkommit med stöd av de lagar som nämns i 1 § 1 punkten eller en fordran eller ett lån som avses i 2 punkten underpunkt b (*utesl.*). *Genom förordning av statsrådet kan det föreskrivas om behörig arbetskrafts- och näringscentral.*

(2 och 3 mom. som i RP)